

Українські ВІСТІ

UKRAINIAN NEWS

ВИХОДИТЬ ЩОЧЕТВЕРГА

Ціна 50 пф.

Число 20 (27).

6 червня 1946 р.

РІК II.

ВЛАСНИМ ГОЛОСОМ

Український народ, що, по першій світовій війні встав на революційну боротьбу за свої національні і соціальні права—за своє визволення, лишився придушений і обезправлений, а землю українську поділено між сусідніми державами.

І ті, що ділили, і ті, що їм потурали, далекі були тоді від розуміння і передбачення всієї глибини тих наслідків, які викли-че таке насильство. Світ лишився байдужим до цього. Тоді ще можна було формально скинути це на рахунок потреби спокою і миру в світі і знехтувати життєві права 40-а мільйонного народу, що являло по суті те давнє драконівське, тільки на ширшому форумі—„не било і бить не может“. Але таке полагодження справи не несло, звичайно, ні миру, ні спокою ні в Україні, ні на сході Європи, а, навпаки, призвело до більших ускладнень, які тепер струнули усім світом і так струнули, що захитали найтвердіші його основи. І тепер, через двадцять п'ять років, коли не лише Варшава і Букарешт опинилися в становищі Києва, ми бачимо, як історичний хід подій, незалежно від того, чи вершители долі народів визнають це, чи ні, чи усвідомлюють це, чи ні, стверджує, що український народ завчас справедливий і прогресивну боротьбу за своє визволення. В цій війні, полишений сам на себе, український народ ще раз активно діє—боротьбою проти окупантів—заявив свою волю до визволення, заявив чинно, що він не склав зброї. Та кількостотисячна еміграція, серед якої є не лише інтелігенція, а й значна кількість робітників та селян, стверджує, як міцно і глибоко вкорінилася в нашому народі визвольна ідея.

Сотні тисяч—це ціле, широко виявлене представництво українського народу з усіх його країв, міст, сіл. І настирливе намагання нашого противника скомпітувати ідейно-політичну суть теперішньої української еміграції, оголошуючи нас „злочинцями“, є тільки вияв його люті і нагло-сти. Звісно, народ що встає на боротьбу за своє визволення, може бути трактований як злочинець своїм противником—поневолювачем, виходячи з права сильного. Але поза такою робленою правдою, незалежно від волі сильних, існує правда об'єктивна, не в головах насильників, а в історичній дійсності, яка сама за себе говорить. Сотні тисяч кращих, активніших представників народу—це вияв думки і прагнень всього народу, це весь народ. А весь народ, з яким би скреготом зубів не кричав на нього противник, не є злочинець, а борець за своє визволення. І право сильного в даному разі є, навпаки, найбільшим і найганебнішим злочином перед історією.

Історична правда стає по нашому боці не лише в тому, що сусіди, які раніш ділили наші землі, тепер потрапивши в таке ж

становище, як і ми, починають усвідомлювати, що самовизначення українського народу є компетенцією тільки його самого, а і в тому, що світ сьогодні написав на своєму прапорі ідею самовизначення і незалежності народів—ідею, з якою свого часу виступив український народ на арену боротьби.

Після того, як український народ за цю ідею віддав мільйонів жертви, не припиняючи боротьби ось уже третій десяток років, світ починає говорити про неї знову в ім'я справедливості і спокою.

Гасла незалежності і самовизначення народів ми чули ще в 1917 р., коли вирішувалася доля українського народу на його рідній землі, а тому можемо до цього хіба тільки прислухатися.

Що це—чи істина, чи тільки політична гра в скрутний час війни на гострих життєвих потребах поневолених народів? Звичайно, проголошення ще не є дійсністю. Накреслені в Атлантийській Хартії ідеї ще не являють того, що світ уже став таким, як він сам про себе починає говорити. Він може стати таким тоді, коли ті ідеї здій-сниться. Але незалежно від доброї чи злої волі всіх сил, які щиро діють в ім'я цих ідей і які тільки грають ними, ідеї ці мають своє загальнолюдське значення, а відтак і значення для українців.

Голос послів-українців в канадійському парламенті—пп. А. Глинки і Ф. Заплітного на захист прав української еміграції, в ім'я „зміцнення в світі правдивої пошани засад вільностей, прав особи і гідності людини“, ми приймаємо—як наш голос, як голос українського народу, що за теперішніх обставин в світі позбавлений права і можливості говорити сам за себе.

Той поділ української еміграції за якоюсь „державною приналежністю“, що нам пробувають його накинати і рецидив якого завдали нам нових моральних ударів, ми вважаємо за прояв того ж таки „не било і бить не может українського народу“, що знецінює національно-політичну суть нашої еміграції.

Та як би обставини не склались, ми твердо будемо обстоювати наші позиції свободи і незалежності українського народу—це є наша національна правда, за яку ми боремось.

Не будемо застановлюватися над тим, чим викликано таке трактування нас—української еміграції.

Але коли ми чуємо, що советська делегація в Лондоні на конференції комісії в справах скитальців настоювала на поділі українців за їх попередню державну приналежність, то ми всякої дії, спрямовані на заперечення нашого національного імені, ставимо в відношення до вирішення нашої долі і до цього не можемо бути байдужі. Ми власним голосом будемо боронити себе від неправди і насильства.

М—ський.

ВИСТУП БЕВІНА

4 червня в англійській Нижній Палаті розпочалися дебати з питань закордонної політики Англії. З промовою виступив Бевін і відповів на закиди Молотова.

«Через всі дії,—сказав він,— Советського Союзу червоною ниткою проходить думка, що тільки вони, Совети, репрезентують інтереси робітників, що тільки вони справжні демократи. Найхарактернішим в політиці Советського Союзу є тенденція називати всіх, що не поділяють його поглядів, антидемократами, фашистами тощо. Бевін висловив сумнів відносно того, будим советська система репрезентує інтереси робітників краще, ніж англійська.

Щодо балканських країн Бевін заявив: «Ми далекі від думки посварити Балкансько-Дунайські країни з СССР чи погіршити відносини між ними, але ж і ми маємо повне право про-

вадити торгівлю з цими країнами, як і Советський Союз.»

Бевін піддав критиці відношення росіян до мирових договорів, закликаючи будувати тотальний мир, щоб уникнути тотальної війни.

Американська преса висловила, що Молотов на-решті зробив те, чого від нього хотів у свій час Бевін на конференції в Лондоні: він виклав свої карти на стіл і тепер відомо, як треба поступати надалі.

Відповідаючи на виступ Молотова, американський міністр Бернс сказав, що міністри закордонних справ чотирьох великодержав при наступній зустрічі 15 червня, треба сподіватись, усунуть існуючі розходження і вироблять мирові договори з 6 колишніми ворожими країнами. Неправда, будим США й Великобританія на Паризькій конференції створили блок проти Советського Союзу. Розбіжність

Проти насильства

Минулого понеділка Регенсбург був свідком подій, що глибоко сколихнули опінію всіх чужинців в Західній Німеччині.

З неділі на понеділок вночі американська поліція звернулася до української таборової поліції з вимогою допомоги при арешті певної кількості чужинців російської національності. Коли українська поліція відмовилась, американці звернулись з тією вимогою до польської поліції, за допомогою якої заарештували аж 40 осіб. Брутальний характер заарештування надалі польській поліції, яких поведінка викликала обурення не лише чужинців, а й з боку частини поляків. Після цього вранці національні групи українців, білорусів та росіян зорганізували спільний маніфестаційний похід до будинку Військового Уряду. На їхні транспарантах виділи написи: „Геть з терором! Хай живе Атлантийська Хартія! Демократію на Схід!“, тощо. Демонстрація мала спокійний характер. Від будинку М. Г., на вимогу поліції, демонстранти перейшли вулицями, назад до оселі чужинців. Тут американський генерал з'ясував присутнім причини арештів та заявив, що американські власті відкидають критерій підходу до чужинців такий, який висувають більшовики, та що підхід американців буде строго справедливий. Це цілком заспокоїло схвилюваних людей.

Того ж таки дня майже всі заарештовані були випущені на волю. Серед чужинців зросло ще більше довір'я до американських військових властей.

Перед цим ми були свідками спроби примусової репатріації в

таборі ДП в Фюсені, що кінчилось багатотисячною демонстрацією та дводенною голодівкою мешканців табору в знак протесту проти насильства. Всіх примусово взятих з табору випущено на волю. М. Л.

Переходили кордон

МЮНХЕН. Секретарів комуністичної партії в Баварії Бруно Гольдamera та Фріца Шпелінга, далі державного секретаря баварського міністерства господарства Георга Фішера, а також д-ра Альфреда Крота й Фріца

Польсько-советська угода

МОСКВА. Між Росією і Польщею заключено угоду, згідно з якою Росія постачатиме Польщі харчові продукти, сільсько-господарське знаряддя, а також зброю, доки не відбудеться польська зброєва промисловість. Крім того, польські війська пройдуть російський вишкіл.

З'їзд українських журналістів

2 і 3 червня 1946 року відбувся в одному з українських таборів в Німеччині I-й загальний З'їзд Українських Журналістів, що перебувають в політичній еміграції. На з'їзді було управнених до голосування 95 журналістів.

З'їзд мав на меті зробити перегляд та зорганізувати на професійній основі усіх робітників преси. В наслідок двохденних нарад, що вичерпали усі актуальні громадські та організаційні питання, створено

«СПІЛКУ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ НА ЕМІГРАЦІЇ» (СУЖ)

та покликано до життя її керівні органи. У проводі СУЖ став найстарший віком і стажем український журналіст д-р Степан Баран.

Здаючи собі справу з сучасного переломового моменту та необхідності спільного зусилля всієї української еміграції в боротьбі за здійснення повноти прав українського народу, З'їзд виробив засадничі напрямні дальшої праці СУЖ та оформив їх низкою відповідних постанов.

Секретаріат СУЖ

В останні години

○ ПАРИЖ 2 червня у Франції відбулися вибори до Установчих зборів. Наслідки виборів такі: католики—160 місць, комуністи—145, соціалісти—115, республіканська партія свободи—58, республіканська ліва партія—43.

○ РИМ. Наслідки виборів, що відбулися в Італії 2 червня такі: християнсько-демократична партія—200 місць, соціалістична—120, комуністична—110, інші—107.

○ ХЕМНІЦ. В Хемніці (рос. окупована зона) організовано курси для молодих газетних робітників. На курсах викладатиметься техніка і метода інформаційної служби.

○ БУЕНОС-АЙРЕС. Президент Аргентини Перон оголосив про свій намір відновити дипломатичні стосунки з Советським Союзом.

○ МОСКВА. 3 червня помер бувший голова верховної ради СССР Калінін.

○ НАНКІН. В політичних колах Нанк'ю стверджують, що совети ще повністю не вивели своїх військ з Манджурії.

○ Москва. Командувачеві окупаційних військ в Німеччині ген. Соколовському присвоєно звання маршала.

Вивчають зимову війну

Принципи воєнної стратегії ніколи не змінювались протягом всієї історії війн. Але останнім часом нова зброя цілком змінила тактику. Тепер велику роль відіграє погода.

Під час останньої війни найліпші військові сили зазнали від погоди багато несподіванок. На просторах Тихого океану та в азійських джунглях американці і британці зазнали дошкульних втрат тільки через свою незвичку провадити війну в тамтешніх територіальних та кліматичних умовах.

Німцям не вдалося захопити Москву лише тому, що в 1941 р. вони не були достатньо споряджені, щоб провадити зимову війну під час морозів і в снігах. Навпаки, Совети, зазнавши тяжких втрат від морозів під час фінсько-советської війни 1939-1940 р., скористалися з невідготованості німців до зимової війни і таким чином врятували Москву. Після закінчення фінського походу та перед початком нової війни з Німеччиною Совети провели декілька зимових маневрів та експериментів над веденням арктичних воєнних операцій. Тепер советська армія, так би мовити, є найбільш досвідчена в справі ведення арктичної війни. Нації Північної Америки, навпаки, мають дуже мало досвіду в цій ділянці стратегії.

Американські та канадські воїни під час другої світової війни досить добре загартувалися щодо тропічних війн і походів через джунглі, пустелі та гори. Проте, американські і канадські операції не досягли вище мурманської та алеутської паралелі. При чому треба зазначити, що алеутські операції тривали не довго і, крім того, в теплу пору року. Отже, систематичні вивчення методів арктичної війни були відкладені на мирний час.

У лютому-березні 1946 року два пробні арктичні маневри провадилися в північно-західних просторах Канади. Канадські воїни, супроводжені американськими військовими експертами, здійснили великий перехід через льодові пустелі в спеціальних снігових автах, випробовуючи разом з машинами і людей. Це були спеціальні арктичні маневри в Муск-Окса.

Одочасно з маневрами на суходолі провадилися маневри морської і повітряної фльоти в тих же умовах Арктики. На сході Північної Америки, в протоці, що тягнеться на 500 миль, між Лябрадором і Гренландією, авіаносець «Мідвей» і три винишувачі провели 2-х тижневі маневри, вивча-

ючи метеорологічні умови, рух айсбергів та можливості бойової діяльності летунства в арктичних умовах.

Крім мисливських літаків та бомбовозів нового типу «Хеллдейвер», побудованих спеціально для арктичних операцій, «Мідвей» мав на борту гелікоптери, один винишувач-літак «Грумен-Біркет» та «Райан-Файрболл» — комбінований тип літака з моторовим і ракетним двигуном.

Ці невеликі частини були лише першими «піонерами»: заплановано розпочати об'єднані маневри, в яких візьмуть участь всі типи військово-морських одиниць. Одночасно будуть широко проведені на Алясці вправи наземних військ і летунства.

Ліві партії зняли галас, що маневри на півночі скидаються на загрозу Советському Союзові. Але до їх відому! Вони занадто просто дивляться на речі.

Генерал армії Арнольд, бувший начальник повітряних сил, ще в листопаді 1945 року сказав, що в майбутній війні, якщо вона стане, буде застосовуватися зброя, що перелітатиме через полярні простори. А генерал-лейтенант Іра С. Ікер, замісник начальника повітряних сил Америки, пророкує, що в майбутньому ракети будуть перелітати на відстань 5000 миль.

Микола Мандрівник.

ПІД СОВЕТСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ

ЛОНДОН. „Дейлі Геральд“ повідомляє, що на схід від кордону Одра-Найси, витворюється справжня пустиня. 60% німців утекли або вислані. Збіжжя і корняки гниють у полі. Цей багатий край є тепер місцевістю, де мають собі жити бандити та безпритульні. Найгірша ситуація на півдні Помор'я, в Бранденбурґії та в околицях Штетіна. В Східній Пруссії цілими мілями не спіткаєте живої людини. Ко-

лоді, що відбуваються тепер у Польщі, знову звертають увагу світової преси. Недавно польські міста, а зокрема Краків, стали тереном великих протиурядових демонстрацій. Часопис „Трібуне“ містить статтю свого кореспондента з Польщі, звідки довідуємося про ті події докладніше. 3-го травня, в день польського національного свята, на вулиці Кракова вийшла велика кількість польської молоді і почала демонструвати проти уряду. Дійшло до сутичок з міліцією, під час яких вбито 8 осіб. Розганяючи демонстрантів, у цих подіях брали участь два советські панцерні авта. Демонстранти кидали вигуки на честь Миколайчика.

Цей самий кореспондент одночасно повідомляє, що за кілька днів пізніше Краків був свідком нових демонстрацій, цього разу на честь Англії й Америки. Під час одного фільму, де був присутній англійський амбасадор та військовий аташе США, юрба вхопила авта з

ли б навіть стабілізувалися відносини, повернення до нормального ладу тривало б років 10-12. Як поляки, так і німці стоять перед загрозою голодної смерті. Поля не засіяні. Ширяться пошесті. Урожай минулого року ледве ледве становить 10-12% довоєнного часу. Німецькі фахівці сподіваються на якусь міжнародну інтервенцію, що допомогла б з тих просторів зробити знову родючий край.

ЗАЛИШАЮТЬСЯ В ІТАЛІЇ

ВАШІНґТОН. Як підтвердило міністерство закордонних справ США, між США й Італією укладено угоду, згідно з якою, в рамках нових умов перемир'я, в Італії залишається частина

американських військ. Мова йде не про окупаційні збройні сили, а про частини, що матимуть за своє завдання підтримувати лінії зв'язку з окупаційними військами США в Австрії.

прибулими і котили їх через вулицю серед загальних вигуків на честь Англії та Америки. Польське радіо подало, що краківський університет зачинено тільки тому, що травневі демонстрації, як виявило слідство, організували переважно студенти.

Газети звертають увагу, що ці події мають зв'язок з цілою теперішньою ситуацією в Польщі. Польське „Стронніцтво Людове“, на чолі якого стоїть Миколайчик, не погодилось на спільний виборчий список з іншими партіями. З цієї причини інші протиурядові партії розпочали велику кампанію проти ПСЛ, боючись, щоб у виборах воно не вийшло переможцем. Урядові партії намагаються зліквідувати ПСЛ, і деякі закордонні газети висловлюють побоювання, що це може статися незабаром. Цікавою є в тій справі дискусія, що відбулася на засіданні тимчасового польського парламенту Крайової Ради Народової. Представник ПСЛ гостро критикував політику уряду. Він заявив: „Режим штовхає народ до розбиття, анархії, загрожує громадянською війною. Цей шлях веде до диктатури, до насильства, до монопартії, або кермованої демократії. Відповідаючи, представники уряду говорили дослівно так: „ПСЛ говорить не від свого імені, а від імені банд“ (посол Фельчак). „Незгода щодо спільного виборчого списку є в інтересах Андерса та Рачкевича і викликала радість у Німеччині“ (пос. Цираневич). А сам Берут сказав, що промова посла ПСЛ була образою цілого польського народу. На пержотравневій демонстрації у Варшаві Гомулка твердив — ПСЛ є партією протидержавних злочинців. Все це вказує, що ПСЛ може бути незабаром зліквідоване. Але за ПСЛ стоїть більшість польського населення.

Короткі вісті

* Прага. 27 травня Совети знову розпочали пересувати своє військо з басейну Дунаю, головню з Мадярщини, через Чехо-Словаччину до російської окупаційної зони Німеччини.

* Берлін. Союзна Контрольна Рада опрацьовує тепер закон про політичну чистку, що буде єдиним для всіх чотирьох окупаційних зон Німеччини. Закон опублікують в другій половині липня.

* Токіо. Зважаючи на кепський стан здоров'я, колишнього японського міністра закордонних справ Мацука, обвинуваченого в воєнних злочинах, викреслено із списку підсудних.

* Франкфурт. З 1 червня депортованим особам у збірних таборах американської окупаційної зони зменшується число калорій до 2 тис. денно, тобто на 300 калорій менше, ніж дотепер. Політично переслідувані одержуватимуть 2200, замість 2500 калорій попередньо.

* Прага. Чехо-словацькі партії ухвалили знову обрати Бенеша на президента Республіки. Вибори провадитимуть установчі збори до 10 червня.

* Берн. У Швейцарії, через зменшення норми хліба до 200 грамів, хлібопекарням наказано випікати хліб з домашньою картоплею або картопляного борошна.

* Минулої неділі відбувся в Нью-Йорку конгрес американських негрів. Конгрес вислав до президента Трумена телеграму з запитом, як довго ще триватиме в Америці гніт 14 мільйонів негрів.

* През. Трумен не прийняв відставки Стеттіноса зі становища репрезентувати Америку в ООН. Для журналістів Стеттінос подав, що вважає свою спробу рятувати мир через ООН за покітчену.

* ПАРИЖ. 27 травня розпочалася конференція заступників міністрів закордонних справ, яка уже розглянула спроби пункти мирного договору з Італією, зокрема питання італійсько-французьких кордонів, а також досягнуто згоди в питанні обмеження озброєння Румунії.

* ЗАЛЬЦБУРґ. Під час паради в день перемоги (8 травня) на замку в Зальцбурзі, що розташований на високій горі і добре видний з усіх кінців міста, замайав нацистський прапор. Через 40 хвилин його було знято. Слідством не встановлено, хто саме це зробив, але на башті залишилися сліди дитячих ніг. Тому вважають, що це зробили діти.

* Обсерваторія в Гр'єнвічі перемістилася в інше місце з своїм устаткуванням і телескопами, щоб знайти відповіднішу, яснішу атмосферу. Гр'єнвічський меридіан вважався з 1911 року нольовим. Ще раніше ним був Париж. Переміщення обсерваторії не змінить нольового меридіану.

БЛИЗЬКИЙ СХІД

Від часів великого завоювання каліфа Омара аж до занепаду імперії Оттоманів (султанської Туреччини в 1919 році), тобто протягом більш як тисяча років, мусульманський Схід був могутнім релігійно-політичним об'єднанням, що вперто змагалася з християнським Заходом за гегемонію в світі.

Після занепаду Російської імперії в 1917 році, як одного з головних і небезпечних претендентів на опанування мусульманських країн, розпадається під ударами першої світової війни й Оттоманська Туреччина на цілий ряд самостійних держав та «мандатних теренів» (Палестина, Сирія, Арабія та інші).

Здавалось, мусульманський світ раз і назавжди став проблемою третьорядною.

Однак, події, що розгорнулися в цьому світі після другої світової війни, говорять про інше.

Ухвала англо-американської комісії про дозвіл 100-а тисячам жидів імігрувати до Палестини, мов гарматний постріл, знову збудила мусульманський Схід.

Проти цієї ухвали підіймаються і об'єднуються, як колись на за-

клик Солохедіна, майже всі незалежні мусульманські країни.

Король (читай — каліф) Арабії Ібн-Сауд, «охоронець Мекки та Медіни», як зазначено в його титулі, кинув гасло до об'єднання. 8 травня цього року в своїй промові він гостро осудив політику Англії та Америки в справі жидівської іміграції до Палестини. Він сказав: «Рішенням англо-американської комісії вони (англо-амер. — М—в) зрадили мусульман. Я не можу радити арабам бути покірними, хоч також не вважаю жидів ворогами арабів, навпаки, я співчуваю їм і навіть готовий допомогти матеріально, але не коштом арабської землі. Я завжди радив арабам співпрацювати з альянтами, гадаючи, що і вони будуть співпрацювати з нами; тепер я бачу, що своїми порадами я лише зрадив арабів...».

Ця промова Ібн-Сауда зробила враження в багатьох мусульманських країнах, що прийняли її як гасло.

10 травня, через два тижні після промови, Вища Арабська Рада в Єрусалимі телеграфно повідо-

мила президента США Трумена, прем'єра Британії п. Етлі, Сталіна і Молотова, що мусульманська коаліція чинитиме опір переселенню жидів до Палестини. «На збройне втручання з боку країн, зацікавлених в іміграції, мусульманський Схід об'єднується для смертельної боротьби за свої права».

Тому раптом ніж почати переселення жидів до Палестини, Рада нагадує про людське сумління і просить Англію й Америку скасувати ухвалу Палестинської комісії.

В інших мусульманських країнах почалася демонстрація, страйки та заколоти на заклик протесту й солідарності.

Генеральний комісар Британії в Палестині, запросивши до себе членів Арабської Ради, запитав про їхню думку щодо рішення англо-американської комісії.

Представники Ради гідно відповіли: вони, мовляв, не вважають за потрібне висловлювати тепер свою думку, коли питання уже вирішене, при цьому попередили: «Якщо англо-американці і надалі провадитимуть таку політику, а саме — спершу схвалюватимуть, а потім питатимуть про думку арабів, — мусульмани бойкотуватимуть ті їхні рішення!»

25 травня Арабська Рада подала перед Англією три вимоги:

1. Вивести з Палестини всі іноземні війська;
2. Дати Арабській країні повну незалежність;
3. Скасувати рішення англо-американської комісії.

Свого часу прем'єр-міністр Туреччини, виголошуючи промову з приводу московських домагань щодо турецьких теренів, сказав: «Анкара — це Москва мусульманського світу, і за Туреччину встане 170 мільйонів мусульман у всіх країнах Сходу».

Не можна не згадати таємничого відмежування від цього загального руху однієї з незалежних мусульманських країн, а саме — Ірану.

Здавалось, що йому слід би було продемонструвати свою солідарність з іншими країнами Близького Сходу, проте Іран мовчить. Ситуація в Ірані стає загадкою. Тому і Рада Безпеки не може прийняти будь-якого рішення.

Совети пильно стежать за подіями на Близькому Сході, очікуючи слушної хвилини, щоб скористатися з даної ситуації.

Як до православ'я, так і до магометанства, згідно з своїми потребами, більшовики зовні зміню-

ли ставлення. Після подорожі «патріарха московського і всея Руси» до країн Близького Сходу, вони стали сприяти подорожуванню советських магометан до Мекки та Медіни. Звичайно, серед подорожувачів на Близький Схід приїждять багато людей, що найменше цікавляться гробом Магомета або Каабою. В Каїрському магометанському університеті вже вчать советські студенти. Поминаючи численні советські посольства в країнах Близького Сходу, треба сказати, що совети мають там і без того багато вух та очей. В самому Советському Союзі, після довгого переслідування Ісламу, знов відчиняють мечеті, знову гукають мусулмани.

Трудно вгадати, як поставляться незалежні мусульманські країни до всього цього і чи зрозуміють вони цей пропагандистський трюк. Однак, нема сумніву — СССР бажає купити довіря Близького Сходу.

Підсумовуючи, можна сказати, що за всяких умов єднання мусульман стає в міжнародній політиці новою проблемою. Якої форми набере це об'єднання — не знати, проте видно, — мусульманський схід прокидається, створюючи силу, на яку муситимуть зважати навіть великі держави Заходу.

М—в.

В ОБОРОНІ СКИТАЛЬЦІВ

За 50 років з емігрантів-робітників, що пішли шукати праці і хліба, українці в Канаді перетворилися на повноправних громадян цієї країни. Складаючи кількісно всього 300 тис., вони нарівні з 11,5 мільйонами інших народів Канади мають голос не тільки в управлінні країною, а і в усіх справах міжнародного значення.

Наші земляки за океаном зовсім не лишилися байдужими до українських справ. Коли світ проголосив Атлантийську Хартію, як основу співжиття народів в прийдешньому по війні укладі світу, канадійські українці на Першому Конгресі в 1943 р. висловили волю підтримувати і переводити в життя ці вселюдські ідеї миру і справедливості, вказуючи на місце під сонцем і для України, нашої батьківщини.

„Ми, канадійські українці, доложимо всіх наших сил і здібностей, щоб наш народ мав ясне, повне і практичне розуміння програми миру Атлантийської Хартії, яка несе з собою заповітку кращої будучності для всіх народів, для великих і малих, яка в слушний час прийде також для Української землі і Народу і принесе йому сповнення його вікових бажань: **на своїй землі стати своїм власним господарем**“.

В цій площині загальнолюдських прав і для українців наші земляки за океаном стали в обороні нас — українців-скитальців — жертв останньої світової війни. Посли канадійських українців в канадійському парламенті пп. Ф. Заплітний і А. Глинка, виявляючи волю своїх виборців, з урядової трибуни стали проти того насильства, яке, всупереч Атлантийській Хартії, нависло над нами — проти примусової репатріації.

Уже 26-го березня 1945 р. в дебатах над сан-франциською конференцією посол А. Глинка говорив про пекучу потребу створення певної інституції, з допомогою якої бездержавні люди та особи мали б нагоду висловити свої власні думки про свої справи, оскільки вони вважають, що різні фактичні уряди

на ділі не репрезентують їх. 24-го вересня п. А. Глинка виголосив промову в федеральному парламенті Канади під час дебатів над престільною промовою. Він закликав канадійський уряд подбати, щоб західні аліанти не видавали Советам скитальців-українців, які не хочуть туди вертатись, боючись більшовицького терору.

Його підтримали інші послы не-українці. Англієць п. Токер підкреслив несправедливість зарахування всіх українців до російських громадян. Посол А. Стюарт заявив, що канадійський уряд найкраще виявив би щирість до Хартії Об'єднаних Націй, якби поспішив з поміччю українцям, на країну яких зробила наїзд Німеччина та які боролись проти нацистів, а дістали руїну та репатріацію.

Голос протесту піднесли і інші гуманістичні та релігійні інституції і не лише за Океаном, а і в цілому світі.

Тимчасовий комітет Світової Ради Церков в Женеві (Швейцарія) видав відозву до альянтів-переможців, закликаючи їх до гуманності і справедливості, аби запобігти нових нещастів і смертей, чим є також масова репатріація. Місійний комітет пресвітерської церкви в Канаді засуджує насильну репатріацію скитальців-українців до Советів та висловлюється за прирівняння їх в цьому відношенні до становища жидів. Кардинал Тісеран в березні ц. р. заявив в Римі кореспондентові „Нью-Йорк Таймс“, що і далі українців віддають силою Советам; він звернув увагу на те, що скитальців незаслужено трактують за зрадників, дезертирів і воєнних злочинців.

Пані Е. Рузвельт, британський міністер Мек-Ніл, Папа Пій XII, американська конгресменка Клар Бут-Лус, сенатор Артур Бенденберг, Український Конгресовий Комітет в США, Комітет Українців Канади, різні канадійські церковні установи і знані громадські діячі стали на захист скитальців.

Але незважаючи на це, акція примусової репатріації, на чому

настирливо стоять Совети, вишукує все нових форм і засобів, аж до провокацій вилучення і викрадення людей, що мало місце зокрема на французькій окупаційній зоні минулої зими. У січні ц. р. советські чиновники виготовили списки на 5 тис. скитальців в американській окупаційній зоні та намагаються силою дістати їх до своїх рук. І хоча в квітні на Раді ООН ніби прийшли до погодження — нікого силою не репатріювати, прояви масової примусової репатріації повторились, вони мали місце в травні в таборі в Фюсені і 1-2 червня ц. р. в Регенсбурзі.

Поза цим прямим насильством постала ще прихована форма його, яка вивилася в позбавленні українців їх національного імені.

Посол А. Глинка в Оттавському Парламенті 25 березня ц. р. вказав на існування розпорядження не визнавати українців за національність, а як такі виявляються, розділяти їх за тою державною приналежністю, звідки вони походять. Посол прийняв таке розпорядження за трагічну помилку, він протиставляє цьому слова прем'єра Етлі, сказані 11 січня 1946 р. на конференції ООН.

ПАМ'ЯТІ О. КАНДИБИ-ОЛЬЖИЧА

2 року тому, 9 червня 1944 року в німецькій в'язниці, в Саксенгаузені, закатовано гестаповцями в розквіті своїх літ і національно-творчої праці сина Олеса-Олега Кандибу-Ольжича. Покійний був великим українським вченим-археологом, скромним, але з гострими і вогненними словами, поетом і великим українським громадянином публіцистом — журналістом. Надрукував чимало праць з археології в німецьких, американських, чеських і українських науково-археологічних збірниках. Лишив по собі дві

„Я радію з того, що Хартія ООН торкається не тільки урядів та держав або політики війни, але і простих основних потреб людських істот, незважаючи на їх расу, колір чи віру. В Хартії ми поновно підтверджуємо нашу віру в основні права людини. Ми схоплюємо свободу одиниці в державі, як сутне доповнення свободи держави у всесвітній громаді націй. Ми також із притиском заявляємо, що суспільна справедливість та найкращі життєві потреби є для всіх — це необхідні чинники, в прямованні до світового миру та утримання його“.

Кращі люди світу, думка прогресивної частини людства набирає все сильнішого голосу в захист справедливості і гуманності в світі, в захист жертв цієї війни і насильства з боку тоталітарних режимів, в тому числі і в захист нас, українців. А серед них і шановні послы А. Глинка і Ф. Заплітний, обранці наших заокеанських земляків, що, може, найбільше нас розуміють і найближче до нас стоять. Вони стали трибунами безправних скитальців. Захищаючи нас, вони захищають увесь український народ. М-р.

збірки поезій: „Рінь“, „Вежі“ та багато недрукованих. Коли насунулись грізні події цієї останньої війни, починаючи з творення Закарпатської Української Держави, Ольжич завжди був там, де вирішувались справи України. В цих боях він і впав жертвою.

Дня 9 червня 1946 р. о годині 17 в Українській Автокефальній церкві при таборі Новий Ульм відбудеться поминальна панахида по

ОЛЕГОВІ КАНДИБИ-ОЛЬЖИЧЕВІ

Дружина і син

Малий фейлетон.

ПРОБЛЕМА ЛЮБОВИ

„Узяв цілувати з запоморочливою халпливістю“. „Тулив до себе дороге тіло“. „Пішли, притулившись одне до одного“. „Я взяв її обережно за плечі і прихилив до своїх грудей. А потім... взяв цілувати“. „Вона щиро, віддано горнулася усім своїм молодим тілом до мене, тремтіла, як рибонька тая...“ Тут, на щастя автора й читача, на допомогу приходять крапки. А от інший герой „тільки мріяв про неї, а на щось рішуче не міг зважитись“ — і то, бідолошний, не зважаючи на те, що вона „тулилась до нього тією своєю вигинисто-молодою постаттю“ і, незважаючи на те, що в парку він бачив „переплетені в щасливих обіймах тіні“.

Така поведінка героїв оповідань. Якщо ж ми перейдемо до героїнь, то довідаємося, що одна з них мала „чарівні дівочі уста“ і „чарівний порив серця“, друга була „чудова незнайома“ і мала „чудові очі“, третя мала „чарівні оченята“, а четверта — „чарівні ноги“, при чому з'ясується, що „літки в неї повні — це добре“.

— Порнографія, — скаже читач і гірко зідне. — Тільки цього, мовляв, ще нам бракувало в зливі так званої літератури, якою нас старанно частують уже майже рік.

Ну, не скажіть. Порнографії в цих оповіданнях немає. Зате є в них сантименти, є і гумор. Сантименти, правда, своєрідні. От двоє закохані, закохані з одного погляду, але смертельно, навіки. І от вони мусять розлучитися. Ну, тут, звичайно, і „сумна мелодія лилася“, і „скрипка плакала-ридала, підсилюючи тугу“, і все взагалі було дуже зворушливе — і відбувся такий діалог:

— Отже, ми, Оксаночко, будемо знову рідні. Так?

Вона підвела голову:

— Це неможливо.

— Чому? Ну, чому?

— Я вже казала.

Жах! Але тут трапляється ще жахливіше: надходить останній трамвай! І вона каже: „Тобі треба їхати: це останній трамвай“. І що ж робить убитий горем герой? Сідає і їде. Все гаразд, що гаразд кінчається. А трамваю він, хвалити Бога, не перепустив.

Думаєте, що це авторів недогляд? Нічого подібного. У другому оповіданні ото героїня тулилася, тремтіла, як рибонька, аж раптом:

„Але їй все таки треба було поспішати“?

Бо що ж сантимент! Ми люди зайняті!

Отакі в цих оповіданнях сантименти.

А гумор? Ну, ви вже вгадуєте: це буде, як не теща, так люта, сварлива жінка. Вона і є. В одному оповіданні вона вліплює сторопілому чоловікові в щок „гарячий ляс“. У другому — „приліпила гарячого ляпаса чоловікові на щок“. Отакій то гумор!

Що й казати: веселі сантименти, сумний гумор. А що писав і видав це все досвідчений уже письменник, то ми думаємо, що це він хотів своє слово в літературній дискусії сказати. У нас говорять про велику літературу. Отож він хотів показати наочно, що таке література дрібна, протилежність великій. Тепер будемо знати, спасибі.

А прізвисько письменника... Та нащо вам його знати? Ми ж не про особу, а про явище.

В. Дячко.

Л. РУДИК

ДЕ КІНЧАЮТЬСЯ КОРДОНИ

Багато наших громадян, що є мало обізнані з правдивою історією й географією України, часто не можуть уявити, де ж проходять справжні кордони України, зокрема на її сході.

Дореволюційні підручники й інша література твердили, що кордони Малоросії, тобто України на сході, — близько біля Білгороду, Кантимирів тощо. Пореволюційні підручники копіюють ці твердження, а деякі «історики» ці твердження скріплюють.

Правдива історія України стверджує інше. Та й справді, наші етнографічні кордони проходять на сході від Білорусії, біля Львова, Лисок, і тягнуться впродовж 700 кілометрів аж до Борисоглібська. І не зважаючи на цю історичну істину, Росія відірвала від України тільки на цьому відтинку 50 етнографічних українських районів, простором в 43, 9 тис. квадратних кілометрів. Великі простори відняті від України на Донеччині. Відірвано зовсім Кубань, заселену українцями — вихідцями із Запорізької Січі.

Чому Росія відірвала від України ці райони? Це пояснюється багатьма причинами, які, зрештою,

зводяться до одного знаменника — економіки. В дореволюційній статистичній літературі ми читаємо про те, що Україна — це житниця Росії, крім того, тут зосереджена майже вся цукрова промисловість. Правда, підкреслюється, що великі врожаї хліба дають Курська, Воронізька губернії, Донеччина і Кубань. В цих же губерніях виробляють і цукор. Владе, мова йде якраз про ті українські землі, що прирізані до Росії. Не було б цього, з російської статистики випав би цукор, а хліб зменшився б до цифри, яка не задовольняла б власних потреб.

По суті це становище не змінилось і на сьогодні. І хоч Україна із Малоросії стала УССР, все ж кордони лишилися царські, не зважаючи на те, що українці неодноразово порушували це питання.

Як сказано вище, на Вороніжчині і Курщині налічується 50 районів з українським населенням, в яких живе до 2 мільйонів українців. Ці райони можна поділити на дві категорії: 26 районів за переписом 1931 року нараховують українського населення 80-95%; 24 — де українського населення нараховується 50—60%, а решта — росіяни, розселені серед україн-

ців. Проте, варто підкреслити, що серед цього населення велика кількість перейшла до росіян з тих чи інших причин.

Що ж тут собою уявляє українське населення, що віками живе під Москвою? Куди воно хилиться? Чи до Москви, чи до Києва? І нарешті, чи є якісь відмінні риси тамтешніх українців від тих, що живуть над Дніпром?

Починаючи від назв районів і сіл, напр. Калач, Бутурлинівка, Кантимирівка, Росом і кінчаючи побут, культурою і мовою — все тут українське. І не дивно, що велика частина молоді, закінчивши середню школу російську, їде до вищої школи в Харків чи Київ.

Довгі роки національного поневолення старої й нової Росії не знищило національної свідомості тамтешніх українців. Самотужки, без рідних шкіл, з покоління в покоління передається мова, пісні, легенди, побут і культура — найцінніший скарб українського народу.

Тільки завдяки цьому населення в 1929 р. свідомо зажадало дозволити їм запровадити в усіх ділянках їхнього життя рідну українську мову. Ця вимога була навіть задоволена. В цьому ж році розпочато українізацію, що тривала три роки.

З яким величезним піднесенням українці почали будувати своє національне життя! За цей короткий

час створено понад 1200 українських шкіл, 8 технікумів, Інститут, 12 газет, 5 театрів, книговидавництво, більше 1000 клубів і т. д. Це були роки воістину відродження нації. Рідна мова стала державною, рідна пісня стала легальною.

Але свідоме українське населення не задовольнилося розв'язанням цього питання формально. Воно поставило вимогу перед урядом, щоб українські райони приєднати (на основі історичних даних) до України. На жаль, це питання розв'язано в той спосіб, що було ліквідовано тут українізацію і все те, що носило назву українського.

Тепер ми часто можемо почути від деяких осіб, що Україна, нарешті, стала соборною, бо, мовляв, приєднано Західні області, Закарпаття й Буковину.

Чи справді соборна?

Землі українські і кількість народу, що відірвані від України і приєднані до Росії (Кубань, деяка частина Донеччини, 50 районів Курщини і Вороніжчини, очевидно, і кількістю і якістю не є менш значні за ті землі, що досі прилучені до УССР на Заході.

Звідця висновки: ні, Україна сьогодні не є соборна ні за формою, ні за змістом. Але ми віримо, що Україна буде соборна і незалежна ні від Сходу, ні від Заходу і буде рівна із рівними в Європі.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

31 травня в театральній залі табору Ст. Ульм відбувся перший літературний вечір, присвячений пам'яті Івана Франка.

З доповіддю про Франка, будівничого української духовності, виступив Улас Самчук. Присутні з винятковою увагою прослухали і лізіли сердечню дякували прелентові за майстерно опрацьований і по-повому страктований матеріал про Івана Франка.

О В українській газеті «Новий Шлях», що виходить в Канаді — Виннігер-Мані тоба, — вміщено з продовженням в кількох числах від 4-го до 10-го квітня п. р. відкритий лист українського письменника і майдора Ів. Багряного «Чому я не хочу повертатися до СРСР?», в якому викладено основні причини сучасної української еміграції.

О Греко-католицька візитатура в Німеччині вислала до Апостольської Столиці меморандум в справі переслідування греко-католицької церкви в Україні. Подібний меморандум вислала також Центральне Представництво Української Еміграції в Німеччині. В усіх місцевостях Німеччини й Австрії відбулися протестаційні віча українців проти переслідування греко-католицької церкви в Україні.

О «Дзе Таймс Вікль Едішн». «Сім єпископів уніятської церкви в Україні були заарештовані в квітні м. р. та ув'язнені в Києві, де 3 або 4 з них померли».

О Мюнхен. На прийнятті у представників УНРРА та американського військового студент-бандурист п. Юркевич. Успіх був надзвичайний.

О «Швебіше Ландесцайтунг» ч. 41. Тут надрукована замітка про два виступи хору бандуристів під керівництвом п. Божика, що відбулися в театрі «Малій будинок». При цьому часопис подає відомості про бандуру, як національний український інструмент з чудовим музичним звучанням.

О Мюнхен. «Студ. Віс.» ч. 7. Культурно-суспільний відділ УСГ в Мюнхені організовує дискусійний клуб, до якого провадиться вже запис членів.

О Київ. Біля міста Сум відкрито нові родовища нафти. Над проектом відбудови центральної вулиці Хрещатик в Києві працює академік архітектури Шусев.

О Ревуцький, голова Спілки советських композиторів УССР, заявив, що українські композитори тепер працюють над такими творами: Вериківський пише музику до опери «Вій» (по однойменному твору М. Гоголя), Гозенпуд — до опери «Лампа Паладіна», композитор Козницький — до опери «Хмельницький». Шогренко, Лазаренко та інші пишуть симфонії, ораторії, концерти. Лазаревський, Данькевич працюють над новими симфонічними концертами. Людвиг пише новий концерт для скрипки, Барвінський готує обробки народних пісень.

О Ряд чільних представників українського кіно перебували на кіно-фестивалі советських фільмів у Празі.

Концерт бандуристів

26 травня в театральній залі табору Ст. Ульм відбувся концерт хору і капелі бандуристів під диригуванням Володимира Божика і мистецьким керівництвом Григорія Китастого.

Переповнена по вінця зала (більше тисячі глядачів) піднесено реагувала на кожну пісню, виконану, до речі, з винятковою майстерністю, прямо таки віртуозністю, і почуттям.

Репертуар концерту містив історичні пісні, тематичні в'язанки (зокрема оригінального є в'язанка з пісень «Засвітали козаченьки», «Ревуть стогнуть гори-хвилі» та «У туркині, на тім боці»), побутові, жартівливі пісні і танці.

Цікавою, вартою захоплення, була спроба інтерпретації англійської пісні в супроводі бандури. Присутні на концерті англійці й американці — працівники УНРРА — виявили неабияке вдволення від виконання і в праватних розмовах заявили,

що вони ніколи не могли сподіватись такого глибокого і своєрідного трактування англійської мелодії українськими народними бардами.

Вигідно вирізняється створення нових інструментів із збереженням загального стилю бандури. Нові інструменти, залишаючи загальний колорит історичності й екзотики, дещо модернізують і форму і виконання окремих речей.

Милують око нові козацькі однострої хористів і бандуристів, що дають уже право на вихід і до значно вищої авдиторії слухачів.

Цілий концерт був тріумфом української музичної культури. Крім українців, на концерті були присутні білоруси, поляки, німці — змагуни Штутгартської спортової дружини — та представники об'єднаних націй-працівники УНРРА.

М. ТАВОЛГА

У СВІТЛИЦІ ПИСЬМЕННИКІВ

Заходами Культурно-Освітнього Реферату табору Ст. Ульм, при підтримці з боку Управи Табору, 14 травня тут відкрито «Світлицю письменників і журналістів». У світлиці письменники мають змогу сходитись для обговорення актуальних питань літературного життя та можуть спокійно працювати.

31 травня письменники і журналісти Ст. Ульму заслу-

хали глибокозмістовний реферат Юрія Шереха про «Вертеп» Аркадія Любченка. В обговоренні реферату взяли участь Улас Самчук, Григорій Подоляк, Олександр Розмай, Дмитро Чуб і Микола Степаненко.

Заплановано прослухати статтю Юрія Шереха про творчість Василя Барки, зустрічі з письменниками та літературні вечори. М. С.

СВЯТО МАТЕРІ

«В травні, найрокішнішому місяці весняного буння і родючості, український народ, як і весь цивілізований світ, відзначає день Жінки-Матері, продовжувачки людського роду на землі», — зазначила в своєму рефераті шановна пані Прелентенка на Святі Матері в таборі Новий Ульм.

Зворушливою молитвою до Пречистої Матері, щоб дала можливість усім нам повернутися на Рідну Землю, — відкрили Свято учні народної школи.

Після змістовного реферату про почесність ролі Жінки-Матері в історії людства і в історії української нації (героїні

матері-українки — княгиня Ольга, Олена Пчілка), юні артисти дитячого садка, народної школи і гімназії тилили громадськості табору своїми мистецькими виступами.

Попри моменти дещо занайвни (персоніфікація хрипу у «Вишневого садку», які, після танку, довго нерухомо сиділи в задумі, були вже недоречними поміж дійових осіб-людей), більшість виступів imponувала широтою безпосередності, — як співи і деклямації найменших, танок моряків (гімназія), — викликаючи оплески розчулених присутніх. (Ц).

праця ремісничого верстату — це є тематика його творчості.

Недобачаючи позитивних рис сучасного йому життя, вороже ставлячись до тогочасної дійсності, Щоголів ринає думками у минуле, оспівує козацьку славу, тужить за всім тим, що йде в небуття. У вірші «Січ», до якої прийшов з поклоном, він бачить все сплюндроване, понижене жорстокою дійсністю і навіть козацькі могили всіма забуті:

Всім до тих могол байдуже,
І нема тіи руки,
Щоб, як свято, поховала
Черепи і кістки.

У вірші «Остання січа» автор зневажливо ставиться до тих «грецько-сіль-хліборобів», що, забувши і занедавши славу своїх предків, «швенляють по хатах».

Найбільш майстерно у Щоголева звучить ітична лірика. Вирісши серед чудесних краєвидів, що оточують Охтирку, автор оспівує незайману природу, дикий степ, вквітковий ліс — все те, до чого не торкнулась нищівна людська рука.

Прозорість думки, легкість форми, тонке відчуття старовини — ось чим характерний його вірш. Недарма багато поезій Щоголева містилося по різних хрестоматіях, календарях шкільних збірках. Кілька віршів покладено на музику і їх співають як народні пісні. («Шинок», «У полі»).

Проте, не забуваючи про ті позитивні риси у творчості Щоголева, про його своєрідність, можна закінчити словами Миколи Зерова, що він (Щоголів — Д. Чуб) «...з'явився перед читачами постаттю архаїчною, трохи музейною, якій, не вважаючи на всю чутивість артистичну, вже, тяжко було встигнути навіть за непохаливими на Україні змінами літературних ідей та уподобань».

Д. ЧУБ.

З'їзд литовських журналістів

11-12 травня у Ганав відбувся з'їзд литовських редакторів та журналістів західних окупаційних зон Німеччини. На з'їзд прибуло коло 150 журналістів, що репрезентували майже 300 друкованих і відбиваних протішою технікою литовських таборових часописів. З'їзд відновив попередній Союз Литовських журналістів, розглянув найважливіші проблеми литовської преси.

Зокрема ухвалено створити одну велику центральну щоденну газету і організувати комісію, що добатиме за високий рівень литовської преси. З'їзд прийняв нових членів до Союзу і ухвалив закласти Литовське інформаційне бюро. Литовські діячі преси передають привіт усім журналістам інших національностей та всім ДП в Німеччині. (За «Неділею»).

ТЕАТРАЛЬНЕ ТОВАРИСТВО «РОЗВАГА»

Театральне т-во «Розвага» в Н. Ульмі розпочало свою працю на початку 1946 р. У першому періоді, т-во ознайомлювалося з наявними акторськими одиницями, з їхніми амплуа. Перш за все т-во розбилося за мистецькими ознаками, створивши окремі сектори, а саме: драматичний, балетовий, хоровий, музичний та літературний.

Цей період — період проби мистецьких сил — був здійснений поставами таких п'єс: «На перші гулі», «Вулиця» та «Куда вітер віє» С. Васильченка; «Ніч перед Різдом» Гоголя, «Дай серцю волю»... Кропивницького, першої дії «Лісової пісні» Л. Українки, та рядом хорових і балетових виступів.

Цей пробний період довів театральному т-ву і таборовому глядачеві, що в т-ві «Розвага» є відповідні, хоч ще не досить вироблені сили, з якими варто і треба

ракуватися. Це твердження найбільшою мірою підсилює вистава першої дії «Лісової пісні». У ній і акторське виконання окремих акторів, і режисерська праця та декоративне оформлення далеко вийшли з берегів провінційної таборової аматорщини.

Таким чином «Розвага» взялася опрацьовувати складніші п'єси і показувати складніші образи, тобто опрацьовувати ті п'єси, які змістом і формою відповідали б духові нашого часу. Це не легке завдання, але постійно наполеглива праця незабаром дала добрі наслідки. Наші глядачі з великим захопленням сприйняли «Мину Мазайла» М. Куліша і «Мартина Борулю» Ів. Тобілевича, в яких і зріст акторів театру був очевидний.

Тепер театр «Розвага» взявся здійснити дуже складне завдання: поставити «Ріку» Гальбе та повністю «Лісову пісню» Лесі Українки.

ФАХОВИЙ ВИШКІЛ ЖІНОК В Н. УЛЬМІ

У березні 1946 р. таборова жіноча секція організувала для жінок курси жіночого перукарства, а також — жіночого краєвства. Ці курси працювали впродовж 2,5-3 місяців при ремісничому відділі технічно-фахової школи.

Курсами перукарства керував місцевий фахівець, вправний майстер Альт, разом із своїми двома помічниками. Він же з власної майстерності дав курсам свої прилади, перуки тощо. 20. 5. 46 р. з цих курсів перед комісією склали іспити 31 жінка.

Курсами краєвства керувала знана на теренах Галичини від 1924 р., як досвід-

чений в цій справі інструктор-педагог, п. Будна з своєю помічницею п. Королевою. На курсах навчалось 50 жінок. Всі курсантки добре засвоїли курс крою і підчас іспитів виконали практичні вправи з шиття. 47 жінок склали іспити жіночого краєвства. 4 курсантки комісія кваліфікувала як челядників-помічників майстрів.

З курсантських експонатів — зразків крою та пошитого вбрання — була організована виставка. На виставках зборів курсанток і на виставці були присутні представники УНРРА.

ЩО ТРЕБА ЗНАТИ МОЛОДІ?

Металургію та гірництво можна студіювати в таких високих школах на теренах Німеччини:

1. Гірнична академія, Главшталь (Англійська зона), розташована в невеличкому місті Главшталь-Целлерфельд в горах горішнього Гарцу, за 60 км. на північний схід від Гетінгену, і зовсім не пошкоджена війною. Вона має такі відділи: а) гірничий, б) маркшейдерський, с) металургійний, г) геологічний.

Студенти металургійного відділу мають змогу студіювати в таких галузях а) металургія заліза; б) технологія металів (колових, легких та дорогіших); в) металознавство; г) ливарна справа; д) пластична обробка металів.

Академія провадить тепер вписи на всі відділи і в найближчому часі, по одержанні дозволу, слід чекати на початок навчання.

2. Технічна Висока Школа, Аахен (Англійська зона), розташована в Райнській області, близько кордонів Бельгії та Голландії. Місто Аахен, як

відомо, зазнало під час війни значного зруйнування. Технічна висока школа в Аахені мала такі факультети:

а) Природничих наук (математика, фізика, хемія);
б) Будівельної справи (архітектура та будівництво);
в) Машинобудівництва та електротехніки;
г) Гірництва, маркшейдерської справи та металургії.

Школа зазнала значної шкоди під час війни. Від 28 лютого ц. р. деякі відділи почали свою працю. Вписи на літній семестр провадились до 1 травня.

3. Монтажна висока школа, Лебен (Австрія, Англійська зона), розташована в горах Штеермарк, за 60 км. на північний захід від Грацу. Вона, здається, зовсім не ушкоджена під час війни і почала працювати ще з осені. Її структура приблизно така ж, як і Гірничої Академії в Главшталь.

СПОРТ

БЛИСКУЧА ГРА

Минулої середи футболісти С. К. «Україна» склали блискучий іспит й засвідчили свої високі спроможності в популяризації доброго імені українського спорту.

Зустріч з відомою європейською дружиною «Байерн» — двохразовим чемпіоном Німеччини — принесла нашим майстрам заслужену перемогу з рахунком 0:5.

Увесь склад України виявив у цьому відповідальному матчі зразкову зіграність і волю до перемоги.

Майстерну спритність виявив воротар Дубляниця. Непохитну стійкість показав захист в особі Мікльоша і Скоцена. Чудовий Горський на позиції центрхавбека. Напад — Макаров, Вайнерт, Скоцен, Цібах, Куцан — виявив

блискучу гру і невтомність. Майстерну гру показав Макаров, що викликав захоплення у всіх глядачів.

Бажаємо переможцям дальших успіхів на футбольному полі.

Наступне число «Українських Вістей» вийде 20 червня.

Видає Спілка Українських Письменників та Журналістів в Ульмі

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ «Ukrainski Wisti».
Neu Uim, Reinhardt Kaserne.
Permitted by authority of Military Government.

U 25. 5. 6. 46. R. Abt. Neu Uim

3 літературного календаря.

Яків ЩОГОЛІВ

(1824 — 1898).

Поет Яків Щоголів не належить до тих людей, що йшли в ногу з життям, що відбили соціальні взаємини того часу, що жили пульсом своєї доби. Чи то життя трагедія (смерть двох дітей, а потім і дружини), чи хворобливий стан здоров'я, чи виховання й вужче оточення зробили з нього людину глибоко патріархальну, замкнуту, далеку від передових ідей тодішнього життя.

Народившись року 1824 у м. Охтирці на Слобожанщині, Щоголів майже все своє свідоме життя прожив у Харкові, на Копарській вулиці, у власному одноповерховому будиночку. Незважаючи на поетичний талант, він майже до 50 р. свого життя працює урядовцем; на літературну ж діяльність дивився, як на розвагу, пише несистематично, з перервами.

Вихований на творах російських письменників — Батюшкова, Жуковського, Пушкіна, Лермонтова, дещо на творах античних поетів, — він починає писати російською мовою, часом наслідуючи грецьких поетів. 1841 р., бувши в 4 класі І харківської гімназії, вперше друкує баладу «Канари» в «Отечественних записках». Під впливом українського середовища (Метлинський, Сумцов, Яворницький, Багалій) поступово переходить на українську мову. 1843-4 рр., під час навчання на філологічному факультеті харківського університету, друкується в місцевій пресі, зокрема в альманасі «Молодик». Негативна рецензія російського критика Бєлінського на українські поезії, вміщені в «Моло-

дику» (хоч Щоголева менше торкались), дуже вразила нашого поета, і він, спаливши зошит з віршами, два роки нічого не пише. Живе він настільки відірвано від літературного життя, що навіть з місцевими літературами не зустрічається і свої вірші, що випадково потрапили до альманаху «Хата», виданого Кулішем, він надібує лише через 4 роки.

Вважаючи себе нікому невідомим «грецьким», Щоголів був дуже здивований, коли почув від знайомої пані романс «Гей, у мене був коняка» («У полі»), на його слова. Це його дещо підхоплює, і він пише низку віршів. Але згодом знову настають перерви творчості на 17 років, потім знову на 12 р. Це він хоче пояснити службою, яка йому була «сущим наказанням Божим», але сучасники це пояснюють його психологією, його ставленням до творчості.

Лише 1883 р. виходить його перша збірка «Ворскло». Подальші роки життя Щоголів працює наполегливіше, друкується і в галицьких журналах, зокрема в «Зорі». Другий збірник «Слобожанщина» вийшов 30 травня 1898 р. Цього ж дня, як згадує професор Сумцов, помер Яків Щоголів. Сумна похоронна процесія рухалась вулицею, а на вітринах з'явилась книжечка покійного, нби врядала в останню дорогу.

Творчість Щоголева цілком відбиває його світогляд, його принципи, його ставлення до сучасності й до минулого. Чудові надворські краєвиди, романтика минулого, образи Січі, народні оповідання й повір'я,